

Levica po Ciprasu

DR. DAMJAN MANDELČ

SOCIOLOG

V antični Grčiji je veljalo, da je človek merilo vseh reči. Anthropos metron. Znameniti izrek je danes postavljen na glavo. Merilo vsega so denar, banke, varčevalni ukrepi, likvidnost, uravnotežen proračun. Človek ni več merilo in zato opazujemo svet, kjer peščica poseduje vse in kjer množice nimajo ničesar.

Grčija je lakmusov papir katastrofične prihodnosti (EU), če se odločevalci ne streznijo in poiščejo rešitve, ki bodo vzpostavile tisto ravnotežje, ki bo odgovarjalo nacionalnim in transnacionalni evropski realnosti, ki bo naslavljalo probleme ljudi in ne dobičkov finančnih hegemonov. Nemška Evropa se mora umakniti solidarni, demokratični in transnacionalni Evropi, če naj se projekt, ki so ga trudoma gradili pretekla desetletja, ne izjalovi v svoje nasprotje. V preteklih letih in še posebej po začetku finančne krize je bila zamujena vrsta priložnosti za boljše rešitve. Lizbonska strategija je denimo predvidela pospešeno vlaganje v človeške vire, povečevanje konkurenčnosti, ki ne predvideva varčevalnih ukrepov, temeljila je na visoki dodani vrednosti, na gospodarstvu, temelječem na znanju. Zakaj bi ob takšnih načrtih razvoja evropske institucije želele na hrbtih grških ljudi še naprej preizkušati šokterapije? Zgolj zato, da spametujejo novo grško oblast in preprečijo, da bi se progresivne politične sile še kje drugje zavihtele na oblast? Zakaj se ni namesto državljank in državljanov Evropa raje lotila grške elite, ki je desetletja prelivala denar v davčne oaze in kopala finančno luknjo, ki jo danes krpa grško prebivalstvo? Bržkone zato, ker vrana vrani ne izkljuje oči. Da je mogoča drugačna, demokratična in solidarna Evropa, smo prepričevali zastopniki progresivnih političnih idej, a smo naleteli na gluha ušesa političnih elit.

Strategija, na katero je ob soočenju z Evropo stavila Siriza, se ni izšla. Iz današnje perspektive moremo presoditi, da je bilo to bitko težko dobiti, preveč je na kocki in v igro so vpleteni najmočnejši igralci stare celine. Voditelji Sirize so bili naivni, tako sodijo celo njihovi najožji politični sopotniki, ko so verjeli, da vstopajo v pogajanja s "partnerji", ko so verjeli, da bo prišlo do kompromisov, po kakršnih slovi zgodovina evropske integracije, da bo na koncu trojka - po vseh izkazih, da strogi varčevalni ukrepi preprosto ne delujejo - popustila. Pričakovali so, da ECB, EK in **MDS** delijo evropske vrednote, kot so spoštovanje mandata demokratično izvoljenih vlad, možnost racionalne diskusije, ki temelji na dokazih in argumentih. Trojka je, nasprotno, uveljavila brutalno premoč, ki ji nova grška politika ni bila kos. Grško oblast je udarilo pomanjkanje elementarnega realizma, in to je obnem glavni problem, ki tare evropsko levico.

Na tem mestu ni prostora za razpravo, zakaj je šla Siriza v koalicijo z nacionalistično desnico namesto z zavezniki na levi; zakaj je Cipras razpisal referendum in zatem pristal na tisto, kar so ljudje na referendumu zavrnil; zakaj ni odstopil, ko je uvidel, da ne more uresničiti predvolilnih obljub o koncu varčevanja, ki so ga pripeljale na oblast. Je danes, ob priokus, ki ga puščajo ravnanja grških oblasti, ko je za ene Cipras veliki poraženec in skuša le manjšina razumeti njegovo nemoč v danih pogojih, smiselno o (novi) evropski levici razmišljati drugače kot pred letom dni, ko je bil izbran za voditelja (nove) evropske levice? Ali pa je vizionarske ideje preprosto zadela politična in ekonomska realnost? Grška vlada je z razpisom referendumu prižgala luč demokracije, za trenutek je dala glas svojim ljudem. Tisti dan so bile dovoljene sanje. Nato je prišel novi dan, ko so vajeti znova prevzele elite in finančne institucije. Tisti, ki na koncu vedno odločajo. Ampak, kakšno alternativo je pravzaprav imela Grčija; alternativo, ki bi ne pomenila popolnega opustošenja, alternativo, ki se je je očitno bal tudi Cipras, ko je nazadnje sprejel pogoje

posojilodajalk?

Grška Siriza ni stranka, ampak koalicija strank. V takih slučajih gre navadno za poskus prevlade ene skupine nad vsemi drugimi. Ne gre nujno za "narcizme majhnih razlik", temveč morda za ključne komponente programov, politične vizije. Frakcije so značilnost levega političnega prostora, težava nastane, ko je treba sprejemati odločitve ali ko pride do odgovornosti, kakršna je denimo vodenje države. V takih primerih ima levica spričo komponente pluralnosti in demokratičnih procesov usklajevanja težave. Sirizo gre pohvaliti, da se je trudila, a ji gre obnem zameriti, ker ni pristigla peruti grški ortodoksnim cerkvi, tajkunom in oligarhom, ki so državo v preteklih letih in desetletjih pripeljali v nemogoč položaj. Obnem tudi zato, ker ni naredila nobenih resnih korakov za priznanje Makedonije z njenim edinim pravim imenom - Republika Makedonija.

Verjeti je, da s Sirizo ni konec, voditelji strank v tej povezavi vedo, da morajo preživeti. V nasprotnem je z alternativo, ne le v Grčiji, ampak tudi drugod na jugu Evrope, za nekaj časa konec. Enako velja za Slovenijo. IDS, najplivnejša stranka ZL, od svojega nastanka dalje išče načine, da bi obvladovala levi, alternativni prostor v Sloveniji, s tem je povzročila precej razdora in slabe volje. Ko bo IDS ugotovila, da je treba levi prostor širiti in ne obvladovati, tedaj se tudi v Sloveniji pokaže priložnost za preboj progresivnih levih idej z margine v mainstream. (Nova) levica bo morala ob soočenju z mnogo močnejšim nasprotnikom iznajdevati nove in drugačne taktike. Vseppovprek črnosti Nemčijo ne bo zadostovalo, da prekinemo spiralo neoliberalne fašizacije stare celine. Priseganje na levičarska božanstva in svete tekste ne bo ponudilo rešitev za probleme 21. stoletja.

Kot zapisuje grški časopis Sigmalive, Siriza sploh ni takšna "radikalno leva" stranka, kot ji pripisujejo, ampak preprosto zmerna, proevropska socialdemokratska stranka, ki zgolj uporablja jezik, ki je bližje ljudem, jezik, ki je drugačen od elitizma, jezik, ki prepozna duh časa. Sirizin alternativni program, s katerim je dobila volitve v Grčiji, je vključeval

Page: 7

Reach: 108000

Country: SLOVENIA

Size: 598 cm2

2 / 2

mešanico nordijskega modela in keynesijansko upravljanje povpraševanja. Nobenega centralnega planiranja, nobene "nacionalizacije produkcijskih sredstev", nobenega izhoda iz evroobmočja, nič radikalnega pravzaprav. Nova evropska levica zavoljo PR-učinkov pogosto sama umetno napihuje svojo radikalnost, da bi se razlikovala od stare levice, ki se je v preteklosti tako nečastno zlizala z neoliberalizmom. V njenih vrstah najdemo mnoge dobromisleče ljudi, njihov glavni deficit je pomanjkanje strategije, kako zapopasti in premagati mogočne nasprotnike, ne da bi ob tem celotne družbe (in njihove ekonomije) vrgli s tečajev.

Iz današnje perspektive težko ocenimo, ali Aleksis Cipras kljub porazu vztraja na oblasti zato, ker bi Grki v primeru predčasnih volitev njegov umik kaznovali, ali pač zato, ker je ugotovil, da bi padec vlade ob gospodarskem povzročil nov politični kaos, ki bi imel višjo ceno kot pristanek na nemogoče pogoje. Grčija je s sprejetjem pogojev de facto postala evropski protektorat. Inšpektorji EMU lahko uveljavijo veto na grško zakonodajo. Grški parlament je kastriran. Po tem

sporazumu bodo Grki, če ne dosežejo predvidenih ciljev, avtomatično primorani v še več varčevanja. Gre za ciklično, robotsko varčevanje. Takšna usoda čaka vse periferne države, ki se ne bodo pokorile. Žal evropski voditelji, tudi takšni, kot so Janša, Bratušek ali Cerar, ali njihovi neoliberalni financministri Šušteršič, Čufer ali Mramor, ne bodo nikoli polagali računov za ukrepe, ki so ljudem jemali prihodnost in dostojanstvo. Ko so z milijardami davkoplačevalskega denarja dokapitalizirali banke namesto ljudi, ko so ubijali socialno državo. Ko so namesto novih oblik ekonomije, ki bi omogočile prehod v bolj solidarno in trajnostno skupnost, ubirali iste poti, ki so nas pripeljale v krizo. Kot poslušne učence jih bo zaščitil sistem, ki jih je ves čas podpiral. Kapitalizem.

*Ce ne začne
naslavljati
problemov ljudi, se
je Evropska unija
izjalovila*

(Reuters)